Poštnina plačana v gotovini. IZHAJA VSAK TOREK, ČETRTEK IN SOBOTO. Cena posamezni številki Din 1·50.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11 953

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI. | Telefon štev. 552 | LJUBLJANA, dne 4. decembra 1923. | Telefon štev. 552 | ŠTEV. 143.

Licejska knjižnica Ljubljana

Dr. R. Pipuš:

Izkoriščanje vodnih sil.

Maribor, 26. nov. 1923.

V svoji številki od 20. novembra 1923 je »Trgovski list« prinesel načrt zakona, po katerem naj bi se izdala dovoljenja za izkoriščanje vodnih sil. Hvalevredno je, da se poprej objavijo in izročijo javni kritiki načrti zakonov, ki tako globoko posegajo v gospodarsko življenje. Ne zadostuje pa, da se taki načrti samo objavljajo. Dolžnost gospodarskih krogov je, da se s takimi načrti pravočasno pečajo ter o njih izvedljivosti, pravilnosti in koristnosti izrazijo svoje mnenje, predno se načrti uzakonijo. Le na ta način je mogoče, da dobimo zakone, ki res ustrezajo potrebam našega gospodarstva.

Mene je takoj pri prvem čitanju načrta neprijetno dirnilo njegovo določilo o pristojnosti oblasti, ki bi naj izdala dovljenja za izkoriščanje vodnih sil. Na slovenskem ozemlju in v Dalmaciji veljajo še avstrijski zakoni in avstrijski obrtni red s svojimi dodatki. Po teh zakonih izdaja dovoljenja za naprave, s katerimi se izkoriščajo vodne sile, praviloma politično oblastvo prve stopnje, to je okrajno glavarstvo. Deželno politično oblastvo (namestništvo, deželno predsedništvo) je izdalo taka dovoljenja v prvi instanci le za vodne naprave in za brode na plovnih vodah. Ravno tako izdaja politično deželno oblastvo v prvi instanci dovoljenja za vse naprave, pri katerih se proizvaja ali prevaja električna sila. Za vodne naprave, ki proizvajajo električne sile, je torej v vsakem slučaju treba dovoljenja političnega deželnega oblastva. S koliko silo so te naprave obratovane, oziroma koliko električne sile proizvajajo te naprave, je za pristojnost oblastva brez pomena.

Načrt novega zakona pa govori v svojem prvem paragrafu o tem, da izdajajo dovoljenja za naprave za izkoriščanja vodnih sil tista oblastva, ki so v posameznih delih nase države bila pristojna pred uveljavljenjem naše ustave, ako novi zakon v tem oziru kaj drugega ne določi. Za slovensko ozemlje in Dalmacijo bi torej veljali poprej omenjeni predpisi avstr. zakonov, po katerih nastopajo kot prva instanca praviloma okrajna glavarstva. V smislu člena 95 naše ustave se pri nas uprava izvršuje po oblastih, okrožjih, okrajih in občinah. Pri členu 2. zakona o razdelitvi države v oblasti od 26. aprila 1922 opravlja posle obče uprave v pokrajini (oblasti) veliki župan, v srezu pa srezki poglavar. V občo upravo pa spadajo v smislu člena prvega tega zakona tudi vsi posli iz seganje pristojnosti ministrstva za poljedelstvo in vode. Iz tega sledi, da pri nas izginejo okrajna glavarstva, kakor hitro bode izvršena ustava. Razne vesti poročajo, da se zgodi to v najkrajšem času. Vkljub temu pa določuje člen 4. omenjenega načrta, da bodo dovoljenja za izkoriščanje vodne sile podjetjem 3. kategorije še tudi za naprej dajala v prvem členu navedena upravna oblastva, to je okrajna glavarstva. Ako se načrt uzakoni v tej obliki, se ne bode dal izvršiti, kakor hitro bode izvršena ustava, ker ne bo nikogar, ki bi izdajal tukaj navedena dovoljenja. Okrajnih glavarjev ne bo več. Niti srezki načelnik, niti veliki župan pa nista po svojem delokrogu enaka današnjemu okrajnemu glavarju..

Načrt deli vse vodne naprave v 3 vrste, brez ozira na to, ali so namenjene za proizvajanje in prevajanje električne sile ali ne. V prvo vrsto so uvrščene vse naprave, ki imajo več kakor 100 kilovatov in so namenjene predvsem služiti potrebam korporacij javnega uprava. V drugo vrsto spadajo naprave, ki imajo več kakor 300 kilovatov. Vse ostale naprave, ki ne spadajo niti v prvo niti v drugo vrsto, so uvrščene v tretjo vrsto.

Dovoljenja za naprave tretje vrste bi naj pri nas tudi za naprej izdajala okrajna glavarstva. Ker teh najbrže že niti takrat ne bo več, ko bode ta načrt uzakonjen, bi bilo umestno, da se v novem zakonu izrecno določi pristojnost za dovoljenje za vodne naprave tretje vrste. Ker gre tukaj po večini za prav neznatne naprave, ki imajo pomen zgolj za posamezni mali kraj, bi kazalo te naprave odkazati pristojnosti srezkega načelnika, oziroma srezke skupščine, da postane postopanje čimbolj enostavno, ceneno in naglo.

Nikakor pa se jaz ne morem sprijazniti z mislijo, da bi se dovoljenje vodnih naprav katerekoli vrste pridržalo narodni skupščini. Dovoljenje vodnih naprav je brez dvoma upravno vprašanje, dočim je narodna skupščina po svojem poklicu in svojem ustroju zakonodajna naprava. V njej odločajo v prvi vrsti politično-strankarski oziri. Že iz tega razloga in zaradi svoje ukornosti narodna skupščina nikakor ni sposobna pravilno in pravočasno reševati konkretna upravna in pravna vprašanja. V vodopravnih zadevah pa mora veljati v prvi vrsti zakon. Gre torej za pravno vprašanje. Sicer je res, da tudi upravna oblastva niso popolnoma neodvisna in da se znajo tudi tam uveljavljati politično-strankarski vplivi pri reševanju posameznih vodopravnih vprašanj. A če se rešujejo ta vprašanja pri upravnih oblastvih, tedaj je stranki še vedno odprta pot upravnega sodišča, bodisi v dveh ali vsaj v eni instanci, torej oblastva, ki uživa ugled in samostojnost neodvisnih sodnikov, ki je torej, kolikor je to pri človeških napravah sploh mogoče, nepristopno politično-strankarskim uplivom. Če je pa stvar rešila narodna skupščina sama, v kateri odločujejo v prvi vrsti politično-strankarski oziri, potem stranka nima več daljne nepristranske instance.

Ravno tako se mi ne vidi umestno, da se pridržuje izdajanje dovoljenja za gotove vodne naprave ministrskemu svetu. Pomisliti je le treba na okornost, pristranost in počasnost naših beograjskih osrednjih uradov. Tu gre za vprašanja, katerih bode redko kdaj mogoče rešiti brez krajevnega ogleda. Krajevni ogled bode navadno moral opraviti uradnik, ki bode izdelal rešitev. Tu pa naj ministrski uradniki iz Beograda s celo armado zvedencev potujejo po celi državi, da si na licu mesta ogledajo razmere, ki so važne za dovoljenje vodne naprave. Koliko dragega časa bode potem poteklo in koliko stroškov bodo veljale take komisije?! In vse to naj bi veljalo že za malenkostne naprave, ki imajo malo več kakor 100 kilovatov. Stroški teh poizvedb bodo v marsikaterem slučaju dosegli ali celo prekoračili stroške naprave same. Da je pri takih razmerah izkoriščanje vodnih sil in s tem združen razvoj našega narodnega gospodarstva izključen, ali vsaj silno oviran, je pač jasno.

Kakor zgoraj navedeno, so pri nas do sedaj dovoljenja za vodne naprave izdajala politična oblastva najnižje instance (okrajna glavarstva), na plovnih vodah in za naprave za proizvajanja in prevajanje električne sile pa politična deželna oblastva. Proti razvrstitvi teh instanc ni bilo pri nas nikdar slišati pritožbe. Ni uvideti, zakaj bi tudi za naprej ne mogla veljati ista pristojnost. Našim okrajnim glavarjem bode po ustavi več ali manj odgovarjal srezki načelnik, dosedanjemu namestniku ozir. deželnemu predsedniku ali načelniku pokrajinske uprave pa veliki župan. Če je do sedaj te posle zadovoljivo lahko opravljal okrajni glavar oziroma načelnik pokrajinske uprave, bodo je tem lažje in tem bolj zanesljivo za naprej opravljali srezki načelnik in veliki župan, ki imajo ob strani svoje srezke oziroma pokrajinske skupščine, ter svoje srezke oziroma pokrajinske odbore. Člani teh skupščin in odborov, ki bodo navadno dobro poznali krajevne potrebe in razmere, bodo s svojim nasvetom lahko podprli uradovanje srezkih načelnikov in velikih županov. Vsled tega smemo po pravici pričakovati, da bodo srezki načelniki in veliki župani še boljše reševali taka vprašanja, kakor so jih dosedaj reševali okrajni glavarji in pokrajinski načelniki.

Čisto nerazumljiv je tudi velik skok, katerega napravi načrt zakona pri določevanju pristojnosti. Če gre za napravo, ki ima samo 99 do 100 kilovatov, tedaj sme to napravo brez ozira na to, za kakšne vode je predlagana, torej tudi za plovne in obmejne reke, dovoliti okrajni glavar, to je najnižja upravna instanca. Kakor hitro pa gre za vodno napravo, ki ima eden ali dva kilovata več, pa je treba že najvišje upravne inštance v državi, to je ministrskega sveta, da da dovoljenje za to napravo, pa bodisi, da je naprava namišljena za popolnoma skrito gorsko vas ob nedostopnem gorskem potoku.

Če se pridržuje ministrskemu svetu ali pa narodni skupščini pravica, da dovoljuje naprave za izkoriščanje vodnih sil, tedaj se tako določilo protivi tudi ustavi in zgoraj navedenemu zakonu o razdelitvi države v oblasti in zakonu o oblastni samoupravi.

Pristojnost deliti po množini elementarne sile, s katero bi naj razpolagala naprava, je sploh popolnoma zgrešena. Pred vsem bi bilo treba izločiti zasebne vode ter prepustiti obrtnim oblastvom, da dovoljujejo take naprave po istih načelih, kakor vse druge obrte, tudi take, pri katerih ne pride vodna sila v poštev. Tu bi popolnoma zadostovalo postopanje, katero predpisuje obrtni red za odobrenje gotovih obratnih naprav, zlasti takih, pri katerih se uporabljajo elementarne sile ali pa velika ognjišča. Tu so javni interesi dovolj varovani, ako državno oblastvo najnižje stopnje zabrani take naprave, ki bi utegnile biti nevarne ljudskemu zdravju in imetju.

Od javnih vod bi bilo treba izločiti predvsem vode, ki tvorijo državne meje ali pa so sposobne za redni paroplovni promet. Pri vodah, ki tvorijo državne meje, je treba upoštevati tudi mednarodne odnošaje države. Ker pa zastopa državo napram inozemstvu v prvi vrsti ministrstvo, bi bilo umestno, pridržati ministru za vode pravico, da izdaja dovoljenja za naprave, katere utegnejo uplivati na tok in množino vode obmejne reke. Vode pa, ki so sposobne za redni paroplovni promet, imajo tudi pomen za širšo javnost, ne samo za prebivalstvo posameznega kraja, okraja ali pokrajine. Tudi tukaj bi torej kazalo pridržati ministru za vode kot osrednjemu upravnemu organu pravico, da dovoljuje naprave za izkoriščanje vode. Da bi zakon bil bolj jasen, bi kazalo v zakonu samem izcrpno navesti tozadevne vode. Poleg morja in večjih jezer bi prišle v poštev, kolikor sem jaz poučen, itak samo Temeš, Tisa, Donava, Drava od izliva do Legrada, Sava od izliva do Siska, Bojana in morda še Morava od izliva do tistega mesta, kjer se združita srbska in bolgarska Morava. Naprave za izkoriščanje vodnih sil na ostalih javnih vodah pa bi naj v manj važnih slučajih, torej vsaj do 1000 kilovatov v prvi instanci izdajala srezka oblastva, v važnejših slučajih, to bi bilo v slučajih, kjer gre za več kakor 1000 kilovatov, pa pokrajinska oblastva (veliki župani), v drugi oziroma v tretji instanci pa pokrajinska oblastva in ministrstvo za vode. Dalje bi morala biti odprta še pot pritožb na upravno sodišče in državni svet. Le tedaj, če bi se pristojnost uredila v tem smislu, smemo pričakovati, da se bodo taka vprašanja reševala s pravim razumevanjem, z upoštevanjem vseh krajevnih razmer, s primerno naglostjo in brez nepotrebnih stroškov. Le na ta način se bode pospešilo izkoriščanje vodnih sil in razvoj našega narodnega gospodarstva, v prvi vrsti naše industrije.

Več starega trgovskega duha!

Iz trgovskih krogov dravske doline.

Pred kratkim je neki tovariš na uvodnem mestu bral »levite« svojim tovarišem, ki se ne zavedajo svojih dolžnosti napram svojemu stanovskemu glasilu. Ti očitki so bili posebno na mestu za vse naše tovariše v dravski dolini, osobito pa še za našo centralo Maribor. Vzgled večjega mesta mora kot blesteča luč odsevati tudi na deželo, posebno intenzivno še na bližnjo okolico. V svojo veliko žalost moram priznati, da od te blesteče luči iz Maribora ne opazimo nič niti v neposredni bližini mesta, kaj šele v oddaljenih krajih. Torej, če ni videti odseva, ne more biti tudi luči, ali je pa tako slaba, da se je ne opazi.

Da v tem pogledu namreč sploh ni luči v Mariboru, to lahko opazimo, čim le pridemo v Maribor. Ako pride pristaš kake stranke iz dežele v Maribor in se vsede v kavarno, je prva njegova misel, ko dobi postrežbo, da vzame v roke svoj list, oziroma list svoje stranke. Če je človek na potu, se zgodi, da mu leži naš stanovski list doma ali še na pošti. Umevno je, da ga zanima čitati svoj list tudi v mestu, kjer je lahko preje na razpolago, kakor drugod. Pa kaj se mi je zgodilo? Posli so me zanesli v dve večji kavarni (»Velika kavarna« in »Central«), kjer se navadno shajajo trgovci iz mesta in dežele. Na zahtevo, dajte mi »Trgovski list«, me

strežniško osobje gleda, kakor da bi zahteval kitajski list. »Trgovski list«, kaj je to za en list?« — Kaj, vi niti ne veste, kaj je »Trgovski list«? — Ne! — Vraga! Kaj ne zahajajo k vam tudi trgovci, obrtniki, industrijci? — Seveda prihajajo, ti in ti so celo naši stalni gostje. — No, in vsi ti gospodje nikdar ne zahtevajo »Trgovskega lista«? — Ne, da bi se vedeli spomniti, sicer bi ga bili morali že zdavno naročiti, saj naročamo vse, kar več gostov poželi...

Med tem razgovorom pride gospod šef kavarne sam. Je vodilni funkcijonar pri gostilniški zadrugi, torej bi moral imeti tudi osebno interes, da je dober znanec »Trgovskega lista«. Kaj, gospod, v vaši kavarni res nimate »Trgovskega lista«? — Počemu? Vi ste danes drugi, ki je, odkar sem tu šef, vprašal po tem listu. Prvi je bil nabiralec inseratov za ta list in drugi ste vi. Zadovoljite se s tem, kar sem že rekel prvemu: Trgovce, ki se zanima za »Trgovski list«, je nanj sam naročen, torej ga ne potrebuje in ga tudi ne zahteva v kavarni. Oni pa, ki nanj niso naročeni, najbrže nimajo interesa na listu...

S tem je veliki mož povedal bridko resnico in našo stanovsko — sramoto. Ne kavarnarja, ne gostilničarja in sploh ne vse tiste, kamor zahajajo trgovci, ne zadene krivda, ako niso naročeni na list, ker ga nihče izmed teh, katerim je list v prvi vrsti namenjen, izrecno ne zahteva, in sicer ne zahteva ali je nanj naročen ali ne. Sramota pa je tem večja, ker ravno oni trgovci, ki ne zahtevajo v javnih lokalih svojega stanovskega glasila, ki bi jim moralo biti to, kar je duhovniku njegov brevir, energično zahtevajo list svojega političnega mišljenja; zahtevajo ga, čeprav so nanj naročeni. Zahtevajo ga, ker jim je pri roki ga čitati in zahtevajo ga, ker se zavedajo, da, ga kot politični pristaši morajo podpirati.

Tu leži jedro zla. Čeprav se trgovci v splošnem malo pečajo z aktivno politiko, ampak kjer gre za podporo strankinega lista, tam se zavedajo svoje dolžnosti; tu pa, kjer gre za prvo stanovsko dolžnost, tu te zavesti manjka.

Če nam Maribor sam daje take vzglede stanovske nezavesti, kako naj iščemo več zavednosti izven mesta?

Tudi smo opazili, da ta stanovska bolezen največ razsaja med našimi mlajšimi tovariši, ki bi morali biti naravnost opostoli, propagatorji za svoje glasilo. Ali se je potem čuditi, da nimajo nemški starejši trgovci večjega respekta pred nami? In to vse se godi v teh resnih časih, ko nam strokovno glasilo v vsaki številki prinaša novih zanimivosti, ki jih vsak trgovec in obrtnik morata poznati, če nočeta v svojo škodo popolnoma zaostati.

Tovariši! Časi so tako resni, da moramo vsi delati na to, da se osobito med naše mlajše vrste zopet povrne stari trgovski duh, duh stanovske zavesti, stanovskega ponosa. Mariborčani, prižgite Vi v prvi vrsti luč tega ponosa! Naj ne bo enega trgovca, ki ne bi bil naročen na Trgovski list! Zahtevajte povsod kamor pridete najpreje svoje stanovsko glasilo.

O lanu, svili in drugem.

Inozemsko **laneno olje** je bilo v zadnjem času na mednarodnih trgih predmet živahnega povpraševanja. Za semena iz južnoameriških držav je bilo zanimanje toliko, da so se stare vrste podražile za 15 enot, nove pa za pet. Ker je bilo pa ponudb, tako iz Indije kakor iz Argentine le malo, zahtevajo evropski producenti zelo visoke cene; semintja so se zatekli tovarnarji k bombažu, da jim ni bilo treba znižati števila tedenskih delovnih ur. V Indiji kaže vreme dobro, žetev tudi; deloma tudi v Argentini. Znižanja cen ni pričakovati.

Dišave — poper, kumina itd. — imajo trajno trdno ceno in tudi tu ni pričakovati znižanja.

Japonska je že zopet začela izvažati v Ameriko **svilo**, pa še zmeraj ne vemo, kako je s prvim japonskim svilenim trgom, z mestom Yokohamo. Dve največji tvrdki sta dobili po potresu svoje svilene zaloge nedotaknjene. Vendar pa večjih eksportov v doglednem času še ne bo, ker je železniška zveza Yokohame s svilenim okrajem Sinšu še pretrgana in so vsi mostovi in predori razrušeni. Kobe pa merodajnim japonskim krogom kot izvozno mesto ni všeč in bo zato japonska svila obdržala še naprej svojo čvrsto tendenco. Italijani so na prva poročila o japonski katastrofi s cenami za svilo silovito poskočili, do 80%. Kupci so bili pa previdni; in zvedelo se je, da je japonski trg v Yokohami sicer razdejan, da pa svileni okraji niso trpeli in da bo zato v doglednem času zopet dosti svile. Zato se tudi milanske cene niso držale in so šle prav tako hitro nazaj, kakor so šle prej gor. Šele v zadnjem času so z največjim naporom to padanje ustavili.

Zanimiva je porast produkcije umetne svile v Zedinjenih državah ameriških. Oficijelna statistika izkazuje tele številke — v milijonih kilogramov: 1914 1, 1915 2, 1916 2.3, 1917 3, 1918 2.5, 1919 3.6, 1920 3.6, 1921 6.8, 1922 9.8 in v prvem letošnjem polletju 7.5. Za letos pričakujejo za vse leto rekordno produkcijo 16 milijonov kilogramov. Prave svile bodo porabili najbrž samo 18 milijonov kilogramov. In še zidajo nove tovarne. Po teh znamenjih sodeč, bi morali kmalu pričakovati znižanje cen za svilo.

Na trgu kož se pojavlja vsled politične nejasnosti v srednji Evropi neka negotovost in je kupčija v prodaji govejih kož iz Argentine precej zastala. Ali pa so morali prodajati po bolj nizkih cenah in se je to na pariškem trgu usnja že začelo uveljavljati.

Moderne žitnice.

Ravno za našo državo, ki je tako bogata na žitu, je eno važnih vprašanj shranjevanje žita. Kajti kljub temu, da so na razpolago ogromne množine žita, je vsaka izguba precej občuten udarec za konsumenta, ki mora žito in žitne izdelke dražje plačati. Zato pa je potrebno, da se žito pravilno shrani in ohrani uporabno.

Žitno zrno ni mrtvo telo, ampak živa stvar, ki se razvije v zopetno življenje, če njegovega miru ne motimo in če povzročajo zunanji vplivi kalenje zrna. Take okolnosti so poleg miru še toplota in vlaga. Vsled kalenja pa postane žito za predelovanje v moko nerabno, k temu pa je žito še podvrženo gnitju in vlažnost, ki je v žitu, lahko postane pospešitelj gnilobe, če znaša vlaga preko 15% teže žita. Vlažnost pa je v veliki meri odvisna od vremena za časa žetve. Ta vlažnost se še poveča, ker se žito navzame vlage iz zraka. Zato pa je potrebna posebna skrb, da se žito tako shrani, da je obvarovano pred pokvarjenjem. Odstraniti se mora toplota in vlaga. Umetno sušenje, neprestano premikanje, sipanje in čiščenje shranjenega žita in dovajanje svežega zraka je vedno potrebno.

Žito nasipajo po tleh v velikih shrambah. V vrečah ga shranjujejo le tam, kjer se v kratkem času zmelje. Velike množine žita pa navadno shranijo pri nas v velikih skladiščih mlinov ali pa gospodarskih zadrug. Sipanje žita v tankih plasteh je zlasti priporočati tedaj, če je še vlažno, če tudi izraba prostora ni ravno ekonomična. Predno pride žito v shrambe, se mora očistiti vseh živalskih in rastlinskih škodljivcev in odstraniti vse nepotrebne primesi, ki so pri nadaljnjem negovanju žita le na poti. Do velikih skladišč se žito navadno pripelje v vagonih ali pa po ladjah. Odtod se dvigne potom »paternoster« dvigal v skladišče. Razven tega pa uporabljajo še naprave z razredčenim zrakom, ki nasrka žito v cevi po katerih teče nato čisto do določenega prostora. Za premikanje v vodoravni smeri služijo transportni trakovi in transportni polži. Najprej pride žito na navadno sito, kjer se izločijo kamni, klasje, slama itd. Drugo sito odstrani vse druge primesi, ki so večje od žitnih zrn. Tretje sito odstrani pesek in drobna semena plevelja. Nato je napeljan žitni tok mimo črpalne naprave, ki odsrka vse lahke stvari, kakor prah in pleve. Če se shrani žito na navadnih tleh, ne sme biti žitna plast debelejša od pol metra. Radi tega so urejena navadno skladišča za mehanično mešanje žita, ker je to delo z roko zamudno in drago. Za to je potrebna posebna naprava za premikanje in sipanje žita (Rieseleinrichtung), pri kateri je potrebno le prav malo ročnega dela. Tla takih shramb, ki se nahajajo na podstrešju skladišč, so predrta z luknjami 40 mm premera, ki so razvrščene v vrstah in med seboj narazen 500 mm. Pod tlom so ravnotako preluknjane železne plošče, ki se dajo premikati sem in tja, da se odprtine lahko zapro. Žito teče po teh shrambah od vrha navzdol, kjer se zbere v žlebovih in se potem potom elevatorjev dvigne zopet na vrh. Žito se lahko shrani v takih napravah v plasteh 2 do 2½ m debeline.

Novodobna silo-skladišča pa so v nasprotju s starimi skladišči prav sistem strojev in transportnih naprav za žito.

Beseda »sylo« pomeni v španskem jeziku jamo za shranjevanje žita v posebnem merilu. V siloskladiščih se žito ne hrani na tleh, ampak v visokih ozkih celicah, ki se končujejo v lijak z zaporo. Žito se dvigne potom »paternoster« dvigal do podstrešja, nato pa teče po transportnih polžih v celice, ki se vedno zračijo. Transportni polž je vijak, ki leži v žlebu in ima za vijačnice pločevinaste plošče, zavite v arhimedov vijak, ki drsi tesno ob stenah žleba. Tak polž se vrti potom strojev in premika žito v vodoravni smeri.

Cena take shranitve žita seveda ni nizka. Vendar pa ne pride v poštev z mnogostranskimi ugodnostmi in koristmi za narod in državo.

M. Savić:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Uvoz je znašal leta 1920: 1. bombaževih pletenih in prepletanih izdelkov 296.460 kg za 24,669.667 dinarjev; 2. bombaževe pozamenterije 31.303 kg za 2,872.830 dinarjev; 3. bombaževih vrvic 3.108 kg za 165 tisoč 107 dinarjev; 4. pletenin iz lanenega blaga 2.371 kg za 63.220 dinarjev; 5. lanene pozamenterije 1824 kilogramov za 69.863 Din; 6. volnenih pletenin in pletarskih izdelkov 18.946 kg za 2,106.806 Din; 7. volnene pozamentarije 2.227 kg za 267.081 dinarjev; 8. svilenih pletenin in pletarskih izdelkov 2.037 kg za 533.102 dinarjev; 9. svilene in polsvilene pozamentarije za 2.604 kg v ceni 4 milijone 459.921 dinarjev.

Ako vzamemo v ozir srednjeveliko tovarno Hribarjevo v Ljubljani, potem bi potrebovali še okrog šest takih srednjevelikih tovaren v naši državi, da bi krili potrebo. Ker se življenje prebivalstva boljša in ker se opušča vedno bolj domače delo po vaseh, bo letna potreba vedno rastla, da bo treba osnovati eno ali dve taki tovarni. Sicer pa smo v tem oziru mnogo na boljšem, kakor pa glede industrije volnenega prediva in tkanin.

* * *

Ker spada ta industrija med industrije, ki so potrebne za narodno obrambo, bi jo bilo treba čim bolje vpeljati. To pa se da doseči: 1.) s šolanjem za to industrijo v večernih šolah za delavce pri tovarnah Jermenice, Rainera i Hribarja; 2.) ter z osnovanjem praktičnih delavnic s predilnico v Velesu, Prilepu in Prizrenu ter v drugih krajih, kjer je razvita domača industrija; 3.) s tem, da se pošilja strojne ključavničarje in absolvente večernih šol v pletarske šole v inozemstvo; 4.) s pošiljanjem naših boljših vrvarjev in mehanikov v Annaberg v Nemčijo, da se priuče izdelovanja pozamentov; 5.) s pošiljanjem absolventov strojnega tečaja tehnične srednje šole in maturantov, da se naučijo teoretičnega in praktičnega pletenja (štrikanja), trikotaže, izdelave tilov, petineta in podobnih predmetov.

26. NAŠA IZDELAVA PREPROG IZVZEMŠI PIROTSKIH.

Poleg Pirota se preproge izdelujejo v Srbiji v Prilepu, Ljenici, v Bosni in Hercegovini in v Vojvodini.

V Prilepu izdeluje okrog 1000 žensk navadne preproge na bombaževinasti osnovi in z volneno potko in sicer 5½ metrov dolge in 5 metrov široke ter 5½ do 6 oka težke; 2.) dalje po 3 metre dolge in 2½ metra široke ter 2.5 oka težke. Na leto se izdela okrog 2000 komadov preprog. Preproge delajo ženske deloma za lastni račun, deloma za račun štirih trgovcev z volno. Poprej jih je bilo 7, sedaj pa so samo štirje. Tak volnar daje izdelati 400 komadov preprog zase, drugi zopet 150 do 200 komadov itd. na leto. Ženske kupujejo volno od kmetov in od trgovcev z volno. Trgovci kupijo okrog 12.000 oka volne v Prilepu, 8000 oka je prinesejo iz Soluna in 16.000 oka pa iz Štipa in Kočan, ter jo en del prodajo naprej v Bitolj.

Ženske izdelujejo preproge pozimi in spomladi, in kadar ne delajo preprog, pletejo nogavice ali pa tkejo platno. Preproge imajo obliko pirotskih, samo so slabejše kvalitete. Preproge nosijo na prodaj v Skoplje, Veles, Solun, Bitolj, Serez in v Dramo.

V Sjenici izdelujejo štiri ženske srbske preproge. Poprej se jih je z njih izdelavo pečalo več. Ker ima okolica Sjenice zelo lepo volno, bi se v tem lahko našlo posel za muslimanske Sjeničanke, ker je od 4000 prebivalcev 3000 muslimanov. Leta 1908 se je osnovala preprogarska šola, ki je od tega časa naprej životarila. Uspeha ni imela, ker se je komaj nekoliko učenk naučilo izdelave preprog.

V Sarajevu obstoja: Pokrajinska tkalnica preprog. Centralna tkalnica v Sarajevu kakor tudi preprogarske podružnice, izdelujejo gladke pirotske in vezane perzijske preproge gobeline. Izdelujejo preproge za blazine, za predlagače, lambrekine, zavese, namizne preproge, preproge za postelje, za divane, za stroje, tla in sicer v maksimalni velikosti 12 kvadratnih metrov.

Preproge za pode izdelujejo v širini 2—4 metrov. Perzijske preproge se izdelujejo: 1. kot preproge za tla s 40.000 vozli vezani na enem kvadratnem metru; 2. kot preproge za dekoracije iz volne angorskih ovc s 160.000 vozli na en kvadratni meter in 3. kot svilene perzijske preproge s 384.000 vozli. (Dalje sledi.)

Trgovina.

Delničarjem Slovenske trgovske d. d. v Ljubljani. V Uradnem listu št. 108 je razglašen sledeči poziv: Na izrednem občnem zboru delničarjev Slovenske trgovske delniške družbe v Ljubljani, ki je bil dne 14. novembra 1923 v družbinih prostorih v Ljubljani, je bila sklenjena razdružitev in likvidacija družbe. To se objavlja po določilih člena 243 trgovinskega zakona in obenem se pozivljajo vsi upniki, naj brez odloga prijavijo svoje terjatve pri podpisani družbi, ker si ta pridržuje pravico, po preteku trimesečnega roka od dne tretje razglasitve tega poziva razdelili družbino imovino.

Občni zbor »Orienta« v Mariboru. Mednarodna trgovsko - spedicijska in skladiščna d. d. »Orient« v likvidaciji v Mariboru bo imela dne 17. decembra ob 17. uri v poslovnih prostorih v Mariboru,

Meljska cesta št. 12 svoj izredni občni zbor z naslopnim dnevnim redom: 1. poročilo likvidacijskega odbora o dosedanjem poteku likvidacije. 2. Sklepanje o nadaljnjem postopanju glede doslej neprodanih družbenih nepremičnin. 3. Slučajnosti.

Lesna trgovina. V prvi polovici leta se je izvozilo iz naše države: Drv za kurjavo 103.501.022 kg v vrednosti 47 milijonov 604.636 dinarjev; gradbenega lesa 405,662.289 kg. vredno 523,203.330 dinarjev; železniških pragov, bukovih 29,754.485 kg v vrednosti 22,910.745 Din; železniških pragov, hrastovih 1,582.570 kilogramov v vrednosti 1,539.192 Din; Lesnih manufaktur. produktov 16 milijonov 236.628 kg v vrednosti 30,091.270 Din; čreslo za strojenje kož in ekstrakta iz tanina 4,498.674 kg v vrednosti 25 milijonov 379.840 Din; tanina 2,125.365 kilogramov v vrednosti 15,036.978 Din; skupna vsota vsega znaša 365,359.833 kilogramov v vrednosti 665,766.011 dinarjev. — Povpraševanje po našem lesu prihaja iz vseh strani sveta ter so se v zadnjem času izvozile velike množine v Trst, Egipt in Francosko. Pomanjkanje denarja pa razvoj lesne industrije ovira.

Angleško-poljska trgovska pogodba. Po poročilih poljskih listov prepušča pred kratkim sklenjeni angleško-poljski dogovor angleškim petrolejskim tvrdkam iste ugodnosti, ki jih uživajo francoske in neke inozemske tvrdke. Predvidena je enakopravnost za izvrševanje obrti državljanov obeh dežel na nasprotnem ozemlju. Razen tega se je Anglija zavezala, da ne bo na poljsko blago uporabljala »dumping« klauzule.

Trgovinski sporazum med Italijo in Nemčijo. Po poročilih italijanskih listov je odpotovala italijanska delegacija v Berlin, da bi z nemško vlado in nemškimi industrijalci sklenila pogodbo za dobavo polfabrikatov in surovin. V političnih krogih Rima se pripisuje temu potovanju veliko važnost, ker bo brez dvoma predmetni sporazum prvi korak do končne definitivne trgovinske pogodbe med Nemčijo in Italijo.

Češka trgovina. Minister trgovine Novak je v svojem ekspozeju v Trgovski zbornici v Pragi izjavil, da mora čehoslovaška vlada biti proti prosti trgovini in da se mora boriti proti »Dumpingu« v Nemčiji in biti pripravljena da z represalijami pobije vsak tak napad z nemške strani.

Polom moravske firme. V Olomucu je vzbudil veliko senzacijo polom tvrdke Formandl, ki izkazuje 16 milijonov čsl. kron pasiv, poleg 9 milijonov aktiv.

Izvoz sladkorja iz Rumunije. Ker bo produkcija sladkorja v Rumuniji dosegla 9000 vagonov, a znaša konzum sladkorja v celi državi samo 7000 vagonov, je dovolila vlada izvoz 1000 vagonov. Sladkor se bo prodajal v Rumuniji po 27 lejev v kockah, kristalni pa po 24 in pol lejev. Uvoz sladkorja iz inozemstva se ne bo prepovedal.

Zahtevajte povsod našo domačo
Kolinsko cikorijo
izvrsten pridatek za kavo.

Industrija.

Madžarska dobiva naročila za vagone. Naša vlada je naročila v strojni tovarni v Kistarcsi na Madžarskem večje množine raznega materijala in vagonov za ozkotirne železnice. Bolgarska vlada je naročila pri isti tovarni večji broj vagonov za bolgarske državne železnice.

»Transformator« d. d. v Ljubljani. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo, da smeta Ljubljanska kreditna banka in Slavenska banka, ustanoviti delniško družbo z imenom »Transformator« električna tovarna, d. d. v Ljubljani. Namen družbe je, prevzeti in obratovati v Ljubljani obstoječe podjetje »Transformator«, električno tovarno, dr. z o. z., ter razširiti obrat na izdelovanje vseh predmetov, spadajočih v elektrotehnično stroko. Osnovna delniška glavnica znaša 2,500.000 Din, ter je razdeljena na 25.000 delnic po 100 Din nominalne vrednosti, ki se glase na imetnika in se v gotovini popolnoma vplačajo. Ta glavnica se sme po sklepu občnega zbora zvišati do 5,000.000 Din brez predhodne državne odobritve.

Ustanavljanje čeških industrijskih podjetij v Jugoslaviji. Po poročilih beograjskega »Pokreta« namerava neka skupina čeških kapitalistov ustanoviti celo vrsto industrijskih podjetij v Jugoslaviji. Predvsem nameravajo ustanoviti tovarno za poljedelske stroje. Poleg tega se zanimajo tudi za druge panoge industrije, kakor sladkorne tovarne, tovarne za špirit, pivovarne itd.

»Tekstilana«, tvornica sukna d. d. v Kočevju. Dne 25. p. m. se je vršil ustanovni občni zbor »Tekstilane«, tvornice sukna d. d. v Kočevju. Družba, ki ima Din 6,000.000.— akcijskega kapitala, je ustanovljena z namenom, da prevzame tvornico istoimenovane tvrdke, do sedaj komanditne družbe. — Pri novi družbi je udeležen tudi češkoslovaški kapital. V prvi upravni svet družbe so bili izvoljeni g. A. Kajfež, industrijalec v Kočevju, Jan G. Korn, solastnik češkoslovaške tvrdke N. Korna sinovi, Jihlava, Avg. Praprotnik, podpredsednik Slavenske banke, Rihard Skubec, ravnatelj Trboveljske premogokopne družbe v Ljubljani, Jos. Röthel, trgovec in predsednik Mestne hranilnice kočevske v Kočevju, A. Kajfež jun. iz Kočevja ter nadalje Adolf Hirsch, generalni ravnatelj Kornovih tekstilnih podjetij, Josip Morgenstern in V. baron Cavallar, prokurista imenovanih podjetij. V nadzorstvo so bili izvoljeni gosp. Rud. Gulič, ravnatelj, in Jos. Ilc, prokurist — oba iz Merkantilne banke v Kočevju, ter gosp. Ant. Skubec kot namestnik. — Z ustanovitvijo delniške družbe se je tvornica povečala za štirikratno dosedanjega obsega. Ima tri selfaktorje po 480 vreten, 24 statev in kompletno pralnico volne, naprave za barvanje in apreturo. Pogon se vrši s parnim strojem od 200 HP. — Letno bo sedaj tvornica izdelala 100.000 m sukna pri osemurnem obratu. Predeluje se izključno samo volna, ki se jo nakupuje v južnih krajih naše države, ki se je prej ali izvažala ali pa predelovala po raznih madžarskih in drugih tvornicah.. Izdeluje se modno sukno, loden ter blago za vojaške in državne oblačilnice. — »Tekstilana«, tvornica sukna d. d. v Kočevju bo zaposlovala nad 120 delavcev.

Najboljši
PREMOG, DRVA IN OGLJE
kupite najceneje pri
Družbi Ilirija, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

Denarstvo.

Uradni kurzi za čas od 1. do 31. decembra t. l. Da bi se pravilno pobirale takse po zakonu o taksah in pravilno določala pristojnost za sojenje, je določil gospod minister za finance z odločbo l. br. 45.501 z dne 22 novembra 1923, ker se menjava vrednost listin, izdanih na zlato in inozemsko valuto, proti dinarju, nastopne kurze, po katerih se morajo preračunavati na vrednost dinarja vse listine, ki slovejo na zlato ali inozemsko valuto: 1 napoleonder 310 Din, 1 turška lira v zlatu 350 Din, 1 angleški funt 385 Din, 1 ameriški dolar 85 Din, 100 francoskih frankov 480 Din, 100 švicarskih frankov 1550 Din, 100 grških drahem 140 Din, 100 italijanskih lir 380 Din, 100 češkoslovaških kron 250 Din, 100 madžarskih kron 0.45 Din, 100 rumunskih lejev 44 dinarjev, 100 bolgarskih levov 75 Din, 100 španskih pezet 1050 Din, 100 nizozemskih goldinarjev 3300 Din, 100 danskih kron 1380 Din, 100 avstrijskih kron 0.12 Din, 100 poljskih mark 0.005 Din. Ti kurzi morajo veljati za čas od dne 1. do dne 31. decembra 1923. Po teh kurzih se pobirajo tudi luške takse.

Novi čehoslovaški bankovci. V prvi polovici prihodnjega meseca se bodo pričeli tiskati novi 50-kronski bankovci, ki pa pridejo v promet še-le tekom prihodnje spomladi. Nato se bodo tiskali 10 in 20-kronski bankovci.

Porast deviz na Poljskem. Na deviznem tržišču na Poljskem se je pojavil zopet znaten porast. Dolar je koncem preteklega tedna notiral 3,250.000, v izvenborznem prometu je prekoračil tečaj 3,500.000 mark.

Sabotiranje rentne marke. Novo rentno marko sabotirajo skoro vsi poslovni krogi v Nemčiji. Večina trgovcev ta denar sploh ne sprejema.

»ITO« ZOBNA PASTA odstranjuje neprijeten duh iz ust.

Carina.

Porast carinskih dohodkov. Po izvesšju generalne direkcije carin so znašali dohodki carine v juliju, avgustu in septembru t. l. 575,254.890 Din; za mesec oktober podatki niso še izdani, skoro gotovo pa bodo v primeri s prejšnjimi meseci še višji.

Zakonski projekt splošne carinske tarife. Komisija, katera je sestavljala zakonski projekt za splošno carinsko tarifo, je pred kratkim končala svoje delo. Projekt je bil predložen ministru financ, da izreče o projektu svoje mnenje in minister financ je referat že vposlal ministrskemu svetu, tako da se bo o projektu obravnavalo že na eni prihodnjih sej. Pričakuje se, da bo projekt dan na dnevni red narodne skupščine takoj po končani proračunski razpravi. Projekt nove carinske tarife predvideva okoli 700 carinskih postavk, katere obsegajo vse uvozne in izvozne predmete.

Promet.

Nova radio-postaja v Novem Sadu. Mestna občina v Novem Sadu je prodala ministru pošt zemljišče za 400.000 dinarjev. Ministrstvo je kupilo predmetno zemljišče, da tam zgradi novo radiopostajo.

Nevročljive poštne pošiljke. Izšel je razglas ljubljanskega poštnega ravnateljstva o nevročljivih poštnih pošiljkah za mesec oktober 1923. Seznam je občinstvu v pogled razobešen v prostoru za stranke na vseh poštah v Sloveniji.

Avtomobilni promet Kranj—Podbrezje—Radovljica — Bled. Vsled prometnih ovir na gorenjski železniški progi je uvedla poštna direkcija s 1. decembrom pa do nadaljnjega avtomobilni poštni promet med Kranjem — Podbrezjem — Radovljico — Bledom. Dne 1. decembra vozi avtomobil tudi od Ljubljane do Kranja. Z avtomobilom se morejo voziti tudi potniki. Plača se 2 Din za kilometer.

Zatvoritev pomožne pošte Šmihel (Mozirje). V področju pošte Mozirje je bila s 24. oktobrom t. l. pomožna pošta Šmihel začasno zatvorjena.

Zatvoritev pomožne pošte Sv. Križ pri Mariboru. Pomožna pošta Sv. Križ nad Mariborom v področju pošte Zgornja Sv. Kungota je bila s 15. septembrom 1923 začasno zatvorjena. — Pri Sv. Križu je uvedeno dostavljanje pošiljk na dom.

Rusija naročila zrakoplove. Iz dobro poučenih krogov se doznava, da je naročila ruska vlada na Nizozemskem 500 zrakoplovov. Zrakoplovi so namenjeni za potniški in poštni promet. Prvo pošiljatev so že odpeljali v Rusijo ruski zrakoplovci.

Dohodki naših železnic. Za naše železnice je bilo v proračunu 1919/1920 predvidenih dohodkov 87,997.806 Din, a doseglo se je 161,698.191 Din. V proračunu 1920/1921 je bilo predvidenih 302,640.250 Din, doseglo pa se je 550,032.692 Din. V proračunski dobi 1921/1922 so znašali dohodki železnic 1.123,533.293 Din, izdatki pa 361,396.198 Din. Torej za 252,167.194 Din več dohodkov. V proračunski dobi 1922/1923 dohodki 1.169,774.946 Din, stroški pa 985,721.683 Din. Torej za 184,053.262 Din več dohodkov. S temi rezultati smo lahko popolnoma zadovoljni. Za dobo 1923/1924 pa je predvidenih dohodkov 2,009,900.000 dinarjev.

Brzojavna proga Trst-Zader. Pred kratkim se je otvoril brzojavni promet med Trstom in Zadrom, čez naš otok Pag.

Prometne vesti. Sprejemanje žita v vozovnih nakladih, naslovljenih na »Concordia-Mühle« za postajo Budapest dunaparti teher palyaudvar, je do nadaljnjega ukinjeno. Medpolne pošiljke se iztečejo.

Šolstvo.

Na tehniški srednji šoli v Ljubljani prekaša obisk v letošnjem šolskem letu vsa prejšnja šolska leta, vsled česar je zavod popolnoma napolnjen in se je moralo mnogo učencev vsled pomanjkanja prostorov pri naknadnih vpisih odkloniti. Vspeh vpisovanja je na posameznih oddelkih sledeči: 1. Višja stavbna šola 131 rednih, + 1 izreden; 2. Višja strojna šola 114 rednih; 3. Stavbna rokodelska šola 108 rednih, + 2 izredna; 4. Strojna delovodska šola 41 rednih; 5. Elektrotehniška delovodska šola 16 rednih; 6. Mizarska mojstrska šola 19 rednih, + 1 izreden; 7. Kiparska šola 2 redna, + 14 izrednih; 8. Ženska obrtna šola 121 rednih, + 63 izrednih; 9. Javna risarska šola 38 rednih; 10. Elektrotehnični tečaj 32 rednih. Skupaj 622 rednih, + 81 izrednih.

Litografični papir
THE REX CO., LJUBLJANA.

Razno.

Konferenca male antante v Beogradu. Med Beogradom, Prago in Bukarešto je prišlo do definitivnega sporazuma o dnevu sestanka ministrov zunanjih zadev Male antante. Ta sestanek se bo vršil v Beogradu 6., 7., 8., 9. in 10 januarja 1924. Na seji se bodo razpravljala vsa vprašanja, ki se tičejo zainteresiranih držav. Ker je 9. januarja rojstni dan kraljice Marije, bodo ministri zunanjih del Male antante prisostvovali na dvoru koncertu, ki se bo priredil v ta namen.

Vprašanje nemških dobav naši državi. Oster napad beogradskega tiska proti Nemčiji radi dobav nemške industrije naši državi je dal povod nemški vladi, da se v oficijelni noti opravičuje in navaja razloge, da vlada ni bila obvezana za te industrijske dobave. Izvršitev dobav je bila sicer dogovorjena med posameznimi industrijami, toda velika finančna katastrofa je dobave onemogočila.

Naš promet čez Solun. Tekom zadnjega tedna novembra se je uvozilo iz Jugoslavije v Solun: pšenice 29 vagonov, fižola 19 vagonov, ječmena 16 vagonov, semena 1 vagon, 1 vagon čičerike, 5 vagonov otrobov, 13 vagonov sliv, 22 vagonov drv za gorivo, 22 vagonov desk, 6 vagonov lesenega oglja, 7 vagonov opeke, 3 vagone bombaževine, 1 vagon aniža, 10 vagonov luka, 121 vagonov krompirja, 1 vagon orehov, 21 zabojev opija, 1 vagon konjskih dlak, 1 vagon strojev, 9 vagonov volov, 83 vagonov ovc in ovnov, 4 vagone sira, 6 vagonov jabolk.

Italija bo priznala »de jure« sovjetsko Rusijo? Rimski dopisnik »Osl expressa« je zvedel iz zanesljivega vira, da se vršijo pogajanja med zastopniki sovjetske in italijanske vlade za vzpostavo diplomatskih odnošajev med Moskvo in Rimom na podlagi priznanja »de jure« sovjetske vlade s strani Italije. — Pogajanja potekajo ugodno.

Spisek novčanih zavodov SHS. Glavno uredništvo Almanaha SHS., Zagreb, Marovska ul. 30 je sestavilo brošuro »Spisek novčanih zavoda kraljevine SHS 1924«, v kateri so navedeni vsi novčani zavodi naše države. Brošura stane Din 25.— in se naroča pri navedenem uredništvu.

Ruski bojkot Švice. Po oprostitvi morilcev Vorovskega je otvoril sovjetski tisk oster boj proti Švici. Listi zahtevajo, da se morajo vsi odnošaji s Švico prekinili. V večjih mestih Rusije so se vršila demonstrativna zborovanja proti Švici.

Avtomobilska tekma za evropsko nagrado. Sportna komisija je določila, da se bo vršila prihodnja automobilska tekma za evropsko nagrado na lionskem tekališču.

Pospeševanje stavbarstva v Avstriji. Avstrijska vlada je predložila parlamentu zakonski osnutek za pospeševanje stavbarske delavnosti v letih 1924 in 1925. Po tem osnutku more vsakdo, ki je zgradil ali prezidal (obnovil) ali prizidal kako stavbo ali del, ki se bo uporabljal za stanovanje, prositi do 75 odstotkov znižanje dohodninskega in rentnega (od akcij) davka od vsote, ki jo

je potrošil za gradnjo. Če so novi prostori namenjeni za poslovne lokale, potem uživa zgraditelj isto ugodnost v slučaju, če se uporabljajo njegovi dosedanji poslovni prostori za stanovanja. Finančni minister more dovoliti enako ugodnost tudi akcijskim družbam, osnovanim v svrho zgradbe.

Hmelj.

Pridelek lanu. Po statističnih podatkih se pridelek lanu v Jugoslaviji znatno veča. Industrija sama raste z dneva v dan zbog velike draginje tovarniškega platna. Celokupni pridelek lanu se računa na Hrvaškem v tekočem letu na približno 49.000 meterskih stotov na površini 8.500 hektarjev zemlje.

Vagoni za živino in prašiče iz Madžarske. Naša vlada je prejela iz Madžarske večje število vagonov za prevoz živine v zaklanem in živem stanju, kakor tudi nad 180 vagonov za transport prašičev v zaklanem stanju. Ti vagoni se bodo uporabljali za specijalne vlake, s katerimi se bo vršil izvoz živine in prašičev.

Ogrska dobavlja Japonski les. Uprava ogrske d. d. za industrijo lesa »Offa«, je sklenila z Japonsko pogodbo za dobavo 5000 vagonov, to je 100.000 kubičnih metrov lesa. Japonska vlada plača za les 500.000 funtov šterlingov, toda družba mora prevzeti prevozne stroške.

Tržna poročila.

Tržišče kolonialnega in špecerijskega blaga. Hosa, ki se je pojavila na svetovnem sladkornem trgu, se je pojavila tudi pri nas. Naše tovarne so povišale cene za 75 para v prošlem tednu. Češkoslovaška je razprodala znatne količine za dobavo v decembru, in to približno dve tretjini cele produkcije, ki je ostala prosta za izvoz. — Tržišče kave je nespremenjeno čvrsto in to posebno za boljše vrste kave, Rio in Santos. Cene slabših vrst se tudi niso spremenile, verjetno pa je, da lahko pride do nazadovanja istih prej kakor pri boljših vrstah. — Indijski riž je še vedno predrag, tako da bolj kaže uvažati slabše vrste italijanskega riža. Cene italijanskega riža so nekaj nazadovale, zadnjih 14 dni pa so se začele zopet popravljati. — Olje se je tekom tega tedna učvrstilo ter so cene nekoliko poskočile. — V Zagrebu notirajo cene brez embalaže: Sladkor v kockah 20.50 Din, kristalni češki 18.50 Din, kanđis rumeni 26 Din. Kava Rio 33.—, Rio dobra 34.50, ekstra brez primesi 37.50, special 38.—, mocca (v vrečah po 20 kg) 58.—. Riž splendor 9.50, japan glace I. 9.35, II. 8.50, burma 8.—. — Mast amerikanska v sodčkih po 50 kg netto 34.50. — Olje najfinejše 26.50. — Milo 19.—. — Čokolada »Manner« 823 po 72. — Paprika I. 60, II. 45. — Makaroni I. 11. — Sveče 14.50.

Tržišče žita. Koncem preteklega tedna je žitno tržišče nekoliko oživelo, a cene so se učvrstile. — Moka in nova koruza sta imela precej prometa. Posebnega izvoza ni bilo. Na novosadski borzi so se sklepali zaključki za novo koruzo za januar in februar po 225 do 235 dinarjev. Ti zaključki pa v glavnem ne vplivajo na efektivne zaključke, ker se nova koruza pri takojšnji dobavi lahko dobi za 210 dinarjev. Cene moke so notirale na isti borzi pod cenami mlinov, ker je bila faktična cena za boljše vrste do 25 dinarjev višja, kakor notira na novosadski borzi. Poslovna tendenca je bila v prošlem tednu prijaznejša, cene so bile sledeče: Moka boljših mlinov se je v početku prošlega tedna ponujala po 515 dinarjev, a koncem tedna se je utrdila na 520 dinarjev. Pšenica, ki je preteklo nedeljo dospela na 300 dinarjev, se je učvrstila v ceni ter se ponuja na bačkih postajah po 312 do 315 dinarjev. Koruza se nudi po 210 dinarjev nova roha, stara po 225 do 230 dinarjev, oves po 245 dinarjev.

Vinski trg. Na Hrvatskem so cene padle za 50 para do 1 Din za navadna vina. V Vršcu je zadnje dni kupčija živahna, cene se drže od 2.50—4 Din. V Srbiji so cene trdne. Negotinska vina se prodajajo po 3—4 Din; župska po 3.50—5 Din; dalmatinska vina se slabo prodajajo vsled previsokih cen. Slovenska vina se prodajajo po 3.50—6.50 Din. Kvaliteta avstrijskih vin je letos veliko slabša. Mešajo jih z boljšimi vini. Trgovina je vsled pomanjkanja denarja slaba. Na trgu na Dunaju se plačujejo boljša vina po 11—12 tisoč aK. — Na Ogrskem je trgovina omejena. Kvaliteta letošnjega vina je dobra. Navadna vina imajo 12%. Cena 750 oK za 12% vina, za 13% na vina 900—1000 oK za liter. Okoli Blatnega jezera so cene za 13% na vina 1200—1800 oK. — V Češkoslovaški se plačujejo letošnja vina po 3.75—4 čK. Tendenca je čvrsta. Stara vina notirajo 4.50—8 čK. V južni Moravski prodajajo se nova vina po 4 do 5.50 čK. — Na Francoskem čakajo kupci kakor prodajalci končnega rezultata letošnje trgatve ter se vsled tega ne odločajo za večje kupčije. 8—12% na nova vina se plačujejo po 53—90 frankov. Sicilijanska vina notirajo 110 l za hektolitersko stopnjo. — Večji interes imata Avstrija in Slovaška. — Grška 13—14% na vina notirajo 120—125 l za hektoliter.

Svetovno tržišče železa. Situacija je v splošnem nespremenjena. V Angliji se položaj zboljšuje ter je trgovina živa. Temu je pripomogel odlok vlade glede gradb novih železnic. Cene so čvrste. — Na Francoskem se položaj ni zboljšal ter je trgovina zelo rezervirana. Produkcija surovega železa je znašala 481.874 ton v septembru. — V Belgiji so se prilike nekoliko ustalile. Na tržišču se opaža zanimanje Japonske. Jasno pa je opažati konkurenco med Belgijo, Lotaringijo in Luksemburgom. Cene nazadujejo. — V Avstriji se je položaj zboljšal vsled razmer v Nemčiji. Posebno na Balkanu konkurira Avstrija s Češko. — Na Češkoslovaškem je situacija nespremenjena. Doma se kupujejo le najnujnejše potrebe. Mnogo se čuje o padcu cen. Tovarne dobivajo malo naročil. — Na našem trgu je stanje istotako nespremenjeno. Promet slab vsled pomanjkanja denarja.

Živinski trg na Dunaju. Na Dunajski živinski trg se je prignalo dne 29. novembra 417 glav rogate živine, od katerih je bilo 324 mesnatih in 93 debelih. Po izvoru je bilo: 77 komadov domače, 13 madžarske, 235 jugoslovanske in 202 rumunske provenience. Notirajo: voli prima 11.500, biki in krave 11.000 do 15 tisoč, mal živina 8.000 do 11.000

Hmelj.

XXXIV. poročilo Hmeljarskega društva o hmeljski kupčiji vobče. Žatec, Č. S. R., 24. novembra 1923. Po nekaj mirnih dnevih je zopet oživelo povpraševanje po hmelju na trgu, kakor tudi na kmetih. Okoli 100 bal hmelja srednje in dobre kakovosti se je prodalo po 3300—3400 čK za 50 kg. Pozneje se je cena dvignila do 3550 čK. Za najlepše prima blago se je zahtevalo do 3600 čK, vendar ni prišlo do kupčije. Cene so se torej za obilo 50 čK izboljšale. — Nekaj zanimanja je bilo tudi za lanski hmelj, katerega so plačevali po 2700 do 2800 čK za 50 kg. Končno razpoloženje in cene zelo čvrste; upati je, da se bodo cene še dvignile. — Savez hmelj. društev.

Dobava, prodaja.

Dobava piščalk. Odelenje za mornarico v Zemunu sprejema do 15. decembra t. l. ponudbe za dobavo 500 komadov piščalk.

Dobava kadi za vodo. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 15. decembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 200 kadi za vodo.

Dobava strojev in lokomobil. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 15. decembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave strojev in lokomobil.

Dobava zavojnih svedrov za razpornike. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 15. decembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave zavojnih svedrov za razpornike.

* * *

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Čarobne svečke
za božično drevo nudi najugodneje galanterijska trgovina
DRAGO ROSINA, Maribor.

TEODOR KORN
LJUBLJANA
POLJANSKA CESTA ŠT. 3.
Krovec, stavbeni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacije vodovodov.
Naprava strelovodov. — Kopališke in klosetne naprave.
Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti, kakor tudi posod (škatle) za konserve.

A. VICEL
Maribor, Glavni trg 5
trgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo.
Na debelo! Na drobno!

Rusi
Slaniki oviti
Prekajene ribe
(Bücklinge)
Ostseeheringe
Kumarce
Ia znajmske v soli in kisu
Paradižni sok
Ia domač, čist, v dozah
„Konserva“
Prva jugoslovanska industrija za konserve rib, sočivja in sadja, družba z o. z.
Maribor
Zahtevajte cenik!

Ia švicarsko svilo
znamke „Albert Wydler“ ter 24 in 32 cm široka volnena sita za mline priporoča po najnižjih dnevnih cenah
specijalna trgovina za mlinske potrebščine
ČADEŽ & BRCAR, Ljubljana
Kolodvorska ulica štev. 35
Gg. trgovcem znaten popust! Zahtevajte ponudbo!

Delniška družba „TRIGLAV“
Šmarca pri Kamniku
Testenine
Sladna kava
Kavine mešanice
Zahtevajte cenik!

Priporočamo:
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.
Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. Na veliko in malo!

EKT
Najboljše toaletno milo
kr. dvornega dobavitelja se dobi povsod
Glavna zaloga:
A. Lampret
Ljubljana, Krekov trg

Za jugoslovanski patent štev. 406 od 18. septembra 1914 na „postupak za štavljenje, impregnisanje itd. tvari“ in za dodatni patent štev. 407 od 18. septembra 1914 na „postupak za štavljenje i istovremeno prečišćavanje tvari za stavljenje“ se iščejo kupci ali odjemalci licence. — Cenjene ponudbe na ing. Milan Šuklje, patentni inženjer, Ljubljana, Rutarjeva ulica 9.

Priporoča se:
Špecerijska in delikatesna veletrgovina in na novo urejena zajutrkovalnica
T. Mencinger
Ljubljana
Sv. Petra cesta štev. 43
na dvorišču, vhod tudi iz Komenskega ulice
Pražarna za kavo z električnim obratom

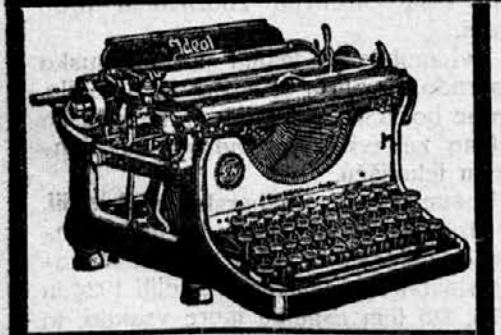
TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL Najpopolnejši stroji. Vsak kupec najboljša referenca. — Tudi na obroke dobavi tvrdka **ERIKA**
Ljubljana Gradišče št. 10 **THE REX CO.** Zagreb Duga ulica 32

Lastnik in izdajatelj: »Merkur«, trgovsko-industrijska d. d., Ljubljana. — Odgovorni urednik F. JERAS. Tisk tiskarne »Merkur«, trgovsko-industrijske d. d.